

NATIONAL AND INTERNATIONAL COOPERATION IN THE FIELD OF ANTI-TERRORIST COUNTER-ACTION AND TRANS-BORDER CRIMINALITY – U.N., E.U., N.A.T.O – LEGISLATIVE COUNTER-TERRORISM MEASURES

Nicolae Radu, Prof., PhD, "Alexandru Ioan Cuza" Academy of Police and Luminița Dragne, "Dimitrie Cantemir" University

Abstract: preventing and combating terrorism, it is necessary to promote effective multilateralism, international law with the foundation in the field. The threat of international terrorism requires multilateral consensus-based measures of the states. Global action against terrorism require measures to dissolve the groups involved in terrorist activities through systematic strengthening of international cooperation. The fight against terrorism must be coordinated and to ensure respect for human rights while and fundamental freedoms. Dialogue, exchange of experience and cooperation between states are priorities in the fight against terrorism. Countering terrorism must also include social and political factors as well as increased tolerance and awareness views of all stakeholders. To combat the threats and risks posed by the phenomenon of international terrorism to global security, the international community needs more coordination, consultation, and close cooperation. No state can not provide security without allies.

Keywords: globalisation, stakeholder, freedom, terrorism, human rights

Conceptualizare și riscuri asimetrice

Globalizarea terorismului a devenit o realitate ce nu poate fi contestată, o amenințare la adresa securității interne și internaționale și, implicit, un fenomen aflat în responsabilitatea întregii comunități internaționale. Pe baza unui amplu material documentar inițiat de către Ministerul Afacerilor Externe (mae.ro) dezvoltăm aspecte ce țin de securitatea națională, cu atât mai mult cu cât în țara noastră, activitatea de prevenire și combatere a terorismului se desfășoară în mod unitar, în cadrul Sistemului Național de Prevenire și Combatere a Terorismului (SNPCT), ce integrează instituții și autorități publice cu competențe în domeniu. Serviciul Român de Informații este coordonatorul tehnic al SNPCT și autoritatea națională în domeniul combaterii terorismului.

În condițiile unei strânse interacțiuni între terorism și diverse forme de activitate criminală (crimă organizată, spălarea banilor, traficul ilicit de droguri, traficul ilegal de arme și mișcările ilegale de materiale nucleare, chimice, biologice și alte materiale cu potențial distructiv etc), România va continua eforturile pe linia prevenirii și combaterii terorismului atât pe plan național cât și în cadrul forurilor de cooperare internațională (UE, ONU, NATO, OSCE, CE), având la bază cadrul legal existent și cu respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. La nivel național, activitatea de prevenire și combatere a terorismului se organizează și se desfășoară unitar, potrivit *Legii nr. 535/2004 privind prevenirea și combaterea terorismului* (aflată în prezent în curs de modificare).

Consiliul Suprem de Apărare a Țării a adoptat în aprilie 2002 "*Strategia națională de prevenire și combatere a terorismului*", document care prevede ca principale obiective: identificarea și monitorizarea permanentă a amenințărilor teroriste, protejarea teritoriului național și cetățenilor români, prevenirea funcționării celulelor teroriste pe teritoriul României, participarea la eforturile internaționale în domeniu.

Relațiile de cooperare ale României pe linia prevenirii și combaterii terorismului se desfășoară în cadrul organizațiilor internaționale (ONU, UE, NATO, OSCE, Consiliul Europei), precum și la nivel regional și bilateral. În acest sens, România aplică prevederile convențiilor ONU și ale Consiliului Europei în materie, implementează obiectivele UE (Strategia și Planul de acțiune UE de combatere a terorismului, Strategia UE de combatere a finanțării terorismului, Strategia de comunicare media etc.), sprijină măsurile adoptate de NATO și OSCE, participă la inițiativele internaționale în domeniu (Inițiativa de Proliferare a Securității și Inițiativa Globală pentru Combaterea Terorismului Nuclear).

În plan regional și bilateral, România promovează o politică activă pentru asigurarea securității și stabilității în Europa de Sud-Est, în Caucazul de Sud și în întreaga regiune a Dunării și a Mării Negre. România are încheiate, în plan bilateral, peste 50 de acorduri de cooperare în domeniul combaterii terorismului, criminalității organizate, traficului ilegal de droguri, cu state europene și de pe continentul american. Se va acorda o atenție sporită proceselor de radicalizare, de finanțare a terorismului, proliferării armelor de distrugere în masă, criminalității informaționale. Acțiunile concrete în domeniu se vor lua pe baza platformelor de cooperare stabilite, la nivel intern și internațional, între instituțiile cu atribuții în domeniu (poliție, servicii de informații, autorități locale și centrale, comunitate academică, mass-media).

În Raportul privind terorismul pentru anul 2008, dat publicității de către SUA la 1 mai 2009, sunt evidențiate rezultatele României în lupta pentru prevenirea și combaterea terorismului (stabilirea mecanismelor interne, adoptarea legislației europene în domeniu, acțiunile pe linia combaterii finanțării terorismului, găzduirea Centrului SECI, implementarea noului pașaport biometric).

Grupul EGMONT - cooperare internațională pentru combaterea spălării banilor și finanțării terorismului

Deoarece terorismul reprezintă o amenințare la adresa securității, libertății și valorilor Uniunii Europene și la adresa cetățenilor UE, acțiunile Uniunii sunt menite să ofere un răspuns adecvat și adaptat pentru a combate acest fenomen. Prevenirea, protecția, urmărirea și răspunsul sunt cele patru axe ale abordării globale a UE. Uniunea depune eforturi susținute pentru a preveni și a reprimă actele teroriste, precum și pentru a proteja infrastructurile și cetățenii. De asemenea, UE abordează problema cauzelor, resurselor și capacităților terorismului. Cooperarea internațională și coordonarea între organele responsabile cu aplicarea legii și între autoritățile judiciare din cadrul UE sunt esențiale pentru a asigura eficacitatea luptei împotriva acestui fenomen transnațional.

În ultimele două decenii ale secolului trecut, guvernele lumii au început să recunoască, tot mai îngrijorate, efectele dezastruoase pe care infracțiunile de natură financiară le pot provoca sistemelor economice și politice. Totodată, a devenit evident că băncile și alte instituții financiare și de credit sunt o sursă importantă de informații în legătură cu spălarea banilor și alte infracțiuni cu consecințe financiare, care trebuie investigate de către organele de aplicare a legii. Dar, pe de o parte organele de aplicare a legii nu dețineau expertiza necesară pentru o analiză corectă a operațiunilor financiar-bancare suspecte, iar pe de altă parte băncile manifestau serioase rețineri în colaborarea deschisă cu aceste organe, considerând că o astfel de relație ar afecta încrederea clienților în loialitatea instituțiilor bancare, care prin

nerespectarea secretului bancar și informarea organelor de represiune cu privire la efectuarea unor operațiuni și-ar trata clienții ca pe potențiali infractori.

Ca urmare, au fost create unele agenții guvernamentale specializate în analiza informațiilor financiare și în problematica spălării banilor, care să acționeze ca un filtru pentru informațiile primite de la instituțiile financiar-bancare și de la alte entități ce intermediază operațiuni bănești, în vederea transmiterii către autoritățile de aplicare a legii numai a acelor cazuri care conțin indicii temeinice că prin operațiunile efectuate se urmărește o spălare de bani. Aceste agenții sunt cunoscute drept "Unități de Informații Financiare" (FIU) și au apărut, în diferite jurisdicții din lume, la începutul anilor '90.

Unitățile de informații financiare înființate în mai multe țări tratau spălarea banilor conform normelor specifice jurisdicției în care acționau, ca pe un fenomen limitat la această jurisdicție. Dar, spălarea banilor este, prin excelență, o infracțiune trans-frontalieră și de aceea și o combatere eficientă trebuia extinsă dincolo de granițele propriei jurisdicții.

De aceea, în luna iunie 1995 s-au întâlnit la Palatul Arenberg-Egmont din Bruxelles mai multe agenții guvernamentale și organizații internaționale pentru a discuta despre dificultățile întâmpinate în combaterea spălării banilor și modalitățile de confruntare cu această problemă globală. În urma acestei întâlniri a unor FIU-uri din Europa și America, a luat ființă Grupul Egmont, ca o organizație operațională neformală a agențiilor ce primesc raportări și urmăresc combaterea spălării banilor.

În esență, Grupul Egmont este o grupare a FIU-urilor, prin intermediul căreia se creează o rețea internațională pentru schimbul de informații, în vederea îmbunătățirii programelor naționale de combatere a spălării banilor, a creșterii capacității de acțiune a instituțiilor membre și a competenței personalului acestora.

Structura organizațională

- Organul de conducere a organizației este format din președinții FIU-urilor, care iau decizii cu prilejul întâlnirilor anuale (Plenare), prin consens, în urma discutării deschise a problemelor de pe ordinea de zi.
- Conducerea executivă este asigurată de Comitetul Egmont, format din șefii grupurilor de lucru și reprezentanții regionali (pentru Europa, America, Oceania, Africa și Asia).
- Suportul Administrativ Permanent este singurul organism cu activitate permanentă, pregătind materialele pentru întâlnirile Grupului (plenare anuale, întâlniri ale Comitetului sau ale grupurilor de lucru, pentru discutarea anumitor teme), și asigură desfășurarea acestor întâlniri.
- cinci grupuri de lucru pe probleme specifice, de interes ale FIU-urilor: Juridic, de Tehnologia Informațiilor, pentru Instruire, Operațional și pentru Cercetare.
- Subcomitetul administrativ, care administrează bugetul propriu, bazat pe un sistem de cotizații din partea statelor membre.

Cooperarea internațională

Grupul Egmont se implică în combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului prin:

- extinderea și sistematizarea schimbului de informații financiare;
- încurajarea dezvoltării FIU-rilor și a cooperării dintre acestea prin îmbunătățirea aptitudinilor și pregătirii personalului din aceste agenții;

➤ dezvoltarea rețelei tehnice pentru schimbul de informații prin crearea unui sistem de comunicare mai bun între FIU-ri, punând în practică tehnologii specifice (Rețeaua Securizată Egmont);

➤ sprijinirea unor forme de cooperare internațională, regională și bilaterală între FIU-ri;

În acest cadru de cercetare, nu lipsită de importanță este și *Decizia 2008/615/JAI a Consiliului din 23 iunie 2008 privind intensificarea cooperării transfrontaliere, în special în domeniul combaterii terorismului și a criminalității transfrontaliere*. Scopul acestei decizii este accelerarea cooperării polițienești și judiciare transfrontaliere dintre țările Uniunii Europene (UE) în materie penală. Decizia vizează în special îmbunătățirea schimburilor de informații între autoritățile cu atribuții de prevenire și cercetare a infracțiunilor. Decizia stabilește prevederi cu privire la: accesul automatizat la profilurile ADN, la datele dactiloscopice și la anumite date referitoare la înmatricularea vehiculelor la nivel național; furnizarea de date privind evenimente majore; furnizarea informațiilor pentru prevenirea infracțiunilor teroriste; alte măsuri pentru intensificarea cooperării poliției la nivel transfrontalier. În scopul prevenirii infracțiunilor teroriste, dar numai în cazuri individuale și în măsura în care acest lucru este impus de împrejurările care duc la presupunerea că se vor săvârși infracțiuni, țările UE își pot transmite reciproc următoarele date prin intermediul punctelor naționale de contact:

- nume și prenume;
- data și locul nașterii;
- descrierea împrejurărilor care duc la presupunerea că se vor săvârși infracțiuni.

Țara care transmite datele poate stabili anumite condiții obligatorii pentru țara destinatară privind utilizarea datelor.

Contribuția României la lupta împotriva terorismului

România susține eforturile depuse în cadrul organizațiilor internaționale, regionale și sub-regionale pentru întărirea solidarității internaționale împotriva terorismului, în conformitate cu dreptul internațional, și cooperează pe plan bilateral pentru prevenirea și combaterea acestui fenomen.

a) Pe plan internațional/ în cadrul organizațiilor internaționale

În cadrul ONU, România este parte la cele 13 Convenții ale ONU privind combaterea terorismului și promovează universalizarea acestora. România a co-autorat, alături de SUA, Federația Rusă, Marea Britanie, Franța și Spania, **Rezoluția 1540** a Consiliului de Securitate al ONU privind proliferarea armelor de distrugere în masă și a rachetelor balistice. Este prima Rezoluție a Consiliului de Securitate care conectează proliferarea armelor de distrugere în masă de fenomenul terorismului internațional, constituind un răspuns concret la preocupările actuale pe plan internațional. România deține, din iunie 2004, mandatul de președinte al Comitetului 1540 al CS-ONU, care are ca obiectiv monitorizarea implementării de către state a Rezoluției 1540.

România, în calitate de membru nepermanent al Consiliului de Securitate al ONU, a sprijinit în mod activ și adoptarea/ implementarea altor măsuri vizând combaterea terorismului: Rezoluția 1566 care condamnă terorismul internațional și Rezoluția 1373 care constituie Comitetul Anti-Terrorism. România sprijină adoptarea unor prevederi de substanță

cu privire la combaterea terorismului în cadrul Summit-ului ONU care va avea loc în septembrie 2005.

În cadrul UE, România are o strânsă cooperare cu instituțiile europene implicate în combaterea criminalității. În 2003, România a semnat un acord de cooperare cu **EUROPOL**.

În prezent, România întreprinde măsuri interne pentru implementarea Planului UE de acțiune împotriva terorismului. Adoptat în 2004, acesta are ca principale obiective: prevenirea și combaterea finanțării terorismului, consolidarea cooperării în domeniul aplicării legii și asigurarea securității și transporturilor.

România participă, în calitate de observator activ, la Grupul de lucru al Consiliului UE privind terorismul.

În cadrul NATO, România sprijină activ măsurile împotriva terorismului luate de NATO la summit-ul de la Praga și incluse în Planul Parteneriatului pentru lupta împotriva terorismului.

În cadrul Consiliului Europei, România a adoptat în totalitate concluziile Consiliului Europei privind combaterea terorismului precum și înființarea poziției de Coordonator Anti-terorism; în luna mai a acestui an, Președintele României a semnat Convenția asupra prevenirii terorismului, Convenția împotriva traficului cu ființe umane și Convenția revizuită privind spălarea, descoperirea, sechestrarea și confiscarea produselor infracțiunii și finanțarea terorismului.

În cadrul OSCE, România sprijină în mod activ Planul de acțiune pentru combaterea terorismului, precum și Carta pentru prevenirea și combaterea terorismului, adoptate în cadrul Organizației.

b) Pe plan regional

România, în calitate de coordonator al Task-force-ului pentru combaterea criminalității din cadrul **Organizației pentru cooperare economică la Marea Neagră (OCEMN)**, a condus negocierile pentru definitivarea Protocolului privind lupta împotriva terorismului.

România este un contributor principal al **Inițiativei de Cooperare Sud-Est Europene (SECI)**, care desfășoară activități de prevenire și combatere a terorismului.

România a lansat în 2004, cu sprijin american, **Inițiativa privind securitatea la Marea Neagră (Black Sea Border Security Initiative - BSBSI)**, o activitate concretă cu caracter operațional, având ca obiectiv creșterea securității la Marea Neagră prin promovarea cooperării și încrederii între statele riverane, precum și dezvoltarea unor mecanisme concrete care să permită contracarea proliferării armelor de distrugere în masă. În prezent, participă la BSBSI: România, Republica Moldova, Ucraina, Georgia și Bulgaria.

c) Pe plan bilateral

În relațiile cu partenerii strategici România are o cooperare foarte strânsă cu SUA în domeniul combaterii terorismului, inclusiv prin inițierea unor activități concrete de în domeniul securității la Marea Neagră. Țara noastră a aderat din 2004 la principiile de interdicție ale "Proliferation Security Initiative" – inițiativă americană destinată combaterii proliferării armelor de distrugere în masă prin blocarea transferurilor ilicite pe toate căile de transport. România are încheiate, în plan bilateral, peste 50 de acorduri de cooperare în domeniul combaterii criminalității organizate, a traficului ilegal de droguri, a terorismului, precum și altor infracțiuni grave, cu o serie de state europene și de pe continentul american.

d) Pe plan intern

A fost adoptată, la 25 noiembrie 2004, *Legea privind prevenirea și combaterea terorismului*, care prevede că reprimarea acestui fenomen are loc în conformitate cu prevederile instrumentelor naționale la care România este parte. *Strategia națională de prevenire și combatere a terorismului* are ca obiective: identificarea și monitorizarea permanentă a amenințărilor teroriste, protejarea teritoriului național și cetățenilor români, prevenirea funcționării celulelor teroriste pe teritoriul României, participarea la eforturile internaționale în domeniu

Acțiunile NATO de luptă împotriva terorismului

Eforturile întreprinse de NATO în planul combaterii terorismului și sprijinul obținut din partea țărilor membre și candidate s-au desfășurat pe mai multe direcții, dintre care cele mai importante privesc eficientizarea schimbului de informații, prevenirea proliferării armelor și substantelor de distrugere în masă, crearea cadrului de cooperare între țările membre și parteneri pentru o mai bună abordare a acestui fenomen. Totuși, NATO nu se va transforma într-o organizație interesată exclusiv de combaterea terorismului. Eforturile noilor candidați de a include aceste preocupări pe agenda lor de pregătire în vederea aderării contribuie la sporirea imediată a nivelului general de securitate.

După 11 septembrie 2001 NATO, pentru prima dată în istoria sa, a invocat Art. 5 din Tratatul de la Washington pentru susținerea SUA în acțiunile sale împotriva terorismului, considerând acest atac un atac împotriva tuturor membrilor alianței. Gestul politic a fost întărit de o amplă suită de măsuri adoptate de NATO și statele membre pentru creșterea capacității sale de reacție rapidă la combaterea terorismului, dintre care menționăm:

- *întărirea schimburilor de informații la nivel bilateral și în cadrul organismelor NATO privind datele care pot contribui la descoperirea indicilor cu privire la amenințările teroriste și la acțiunile necesare contracarării acestora;*
- *asigurarea la nivel individual sau colectiv a asistenței necesare pentru statele care pot fi sau sunt deja ținte ale amenințărilor teroriste;*
- *adoptarea măsurilor necesare pentru asigurarea sporirii securității pentru facilitățile SUA dislocate în statele membre;*
- *susținerea solicitărilor statelor NATO pentru susținerea operațiilor antiteroriste;*
- *asigurarea securității și accesibilității aeronavelor militare ale SUA sau ale altor aliați angajați în acțiuni de combatere a terorismului;*
- *asigurare accesului în porturi a navelor SUA și ale altor state aliate angajate în acțiuni împotriva terorismului;*
- *măsuri practice de dislocare a unor forțe navale și a Forței Aeriene de Avertizare Timpurie în scopul sprijinirii acțiunilor împotriva terorismului.*

Societatea civilă și combaterea terorismului

Printre rolurile pe care societatea civilă le poate juca în susținerea luptei împotriva terorismului se numără:

- *educație pentru securitate, autoprotecție individuală și colectivă;*
- *promovarea valorilor democrației și a respectului cetățenilor pentru libertățile democratice, dar și respectul față de legalitate, securitate și rical sporit de fenomene teroriste;*

- informarea opiniei publice și educarea cetățenilor în vederea susținerii măsurilor adoptate de autoritățile statului pentru combaterea terorismului;
- dezbaterile unor strategii de combatere a terorismului și conferirea de soluții alternative sau complementare pentru instituțiile statului abilitate să adopte și să aplice măsuri de combatere a terorismului;
- exercitarea controlului pentru evitarea comiterii de abuzuri împotriva drepturilor și libertăților cetățeanului, sub lozincă protecției antiteroriste;

Concluzii:

- De reținut este că după 11 septembrie 2001 societatea civilă din cadrul N.A.T.O. a

fost pusă în fața unei probleme deosebite – atitudinea ce trebuia luată față de divergențele transatlantice în legătură cu strategia antiteroristă promovată de S.U.A. și atitudinea unora din aliații europeni ai S.U.A. – precum Franța și Germania; prezența atitudinii societății civile a fost redusă în participarea la aceste divergențe; instituțiile ale societății civile din statele membre au susținut, în general, pozițiile adoptate de autoritățile naționale (inclusiv, sau în special mass-media), ceea ce a contribuit la adâncirea neclarităților cetățenilor și au sporit starea de incertitudine asupra unor decizii majore adoptate, în special, de SUA;

- Strategia de securitate internă (SSI) pentru perioada 2010-2014 a identificat cinci

domenii prioritare în care UE poate oferi valoare adăugată, și anume: stoparea activităților rețelelor infracționale internaționale și contribuirea la destrămarea acestora, prevenirea atacurilor teroriste, creșterea gradului de securitate cibernetică, asigurarea securității frontierelor și creșterea rezilienței în caz de catastrofe naturale; întrucât această strategie nu poate fi pusă în aplicare decât dacă ea garantează libera circulație a persoanelor, drepturile migranților și ale solicitanților de azil și respectarea tuturor obligațiilor internaționale ale UE și ale statelor sale membre;

- Printre elementele importante de menționat în privința rolului societății civile în

combaterea terorismului la nivel internațional se numără: implicarea în programe de cooperare cu alte instituții privind: studiul fenomenului terorist, implicațiile lui asupra societăților democratice, modalități de răspuns la amenințările teroriste, etc; cooperarea cu organizații din cadrul ATA (Asociația Tratatului Atlantic) pentru implementarea unor proiecte destinate cunoașterii acțiunilor NATO și ale statelor membre împotriva terorismului la nivelul societății civile din toate țările membre, parteneri, etc; dezbaterile în plan internațional a cauzelor, formelor de manifestare ale terorismului și a măsurilor de contracarare a efectelor acestuia.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:**I. SURSE EDITE**

ANTIPA, MARICEL, *Triumviratul dezastrului global. Terorism global*, Ed. Monitorul Oficial, Bucuresti, 2010

BERNTSEN, GARY. *Human Intelligence, Counterterrorism, & National Leadership: A Practical Guide*. Washington, Potomac Books, 2008

*** *The Canons of Jihad: Terrorists' Strategy for Defeating America*, edited by Jim Lacey. Annapolis, MD, Naval Institute Press, 2008

DEVJI, FAISAL. *The Terrorist in Search of Humanity: Militant Islam and Global Politics*. New York, Columbia University Press, 2008

SHOEBAT, WALID. *Why We Want to Kill You: The Jihadist Mindset and How to Defeat It*. Newtown, PA, Top Executive Media, 2007

SPRINGER, DEVIN R. and others. *Islamic Radicalism and Global Jihad*. Washington, Georgetown University Press, 2009

II. LEGISLATIE

Legea nr. 535/25 noiembrie 2004, privind prevenirea și combaterea terorismului, în „Monitorul Oficial”, partea I, nr. 1161 / 08.12.2004, cap. II, secțiunea 1;

Legea nr. 51/1991, privind siguranța națională a României, în, <http://www.cdep.ro/plslegis/legis>;

Legea nr. 14/1992 privind organizarea și funcționarea Serviciului Român de Informații, în, <http://www.cdep.ro/pls/legis/legis>;

Strategia Națională de prevenire și combatere a terorismului, aprobată prin Hotărârea CSAT nr. 0067 din 2002, în, <http://www.cdep.ro/plslegis/legis>;

Legea nr. 19/1997 privind ratificarea Convenției Europene pentru reprimarea terorismului, în „Monitorul Oficial” nr. 34, din 4 martie, 1997;

Protocol de organizare și funcționare a sistemului național de prevenirea și combaterea terorismului, Hotărârea C.S.A.T. nr. 067/17.07.2002;

***http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/police_customs_cooperation/jl0005_ro.htm/ 20.04.2014

III. PAGINI WEBB:

www.mae.ro

www.wikipedia.org

www.comw.org

www.ndu.edu

www.informaworld.com

www.c-spanarchives.org